

Megfigyelések a játszóház sarkából, ilyenek lennének?

Őszi BNV, 35.sz. pavilon: "a gondolkodó ember játéka" játszóház. Újabb alkalom a bemutatkozásra is... "Hirdetőoszlopunk" négy oldalán négy témacsoport: MTTE-versenyek, MTTE-klub, MTTE-pályázatok, MTTE az Interneten.

A kezdet: első nap kb. száz látogatónk egyike sem volt kíváncsi az írott szövegre. Rossz előjel, de bosszankodás helyett, kíváncsiság és egy régi trükk: a második naptól kezdve négy hirdetménybe is beletettem: "aki ezt a sort elsőként elolvassa, tízezer Ft értékű játécsomagot kap". Óvatosságra, mármint hogy "elsőként", nem is lett volna szükség. Az utolsó előtti nap, két szimpatikus szentesi diáklánynak (Gorcsa Beáta, Harangozó Éva) hívtam fel a figyelmét arra: "Ha már jegyzetelnek, olvassák csak el picit figyelmesebben mi is van odaírva..."

És a (mindkét értelmezésében is) vég: a tíz nap alatt (5-6 ezer bekukkantó, ill. kb. 600, játszani is leülő vendégünk közül) tán ha tucatnyian töltöttek el 30 másodpercnél többet hirdetőoszlopunk előtt...

Pont a vásár előtti héten hallottam egy TV2-stúdió-beszélgetésben: "A magyar felnőtt lakosság egyharmada nem tudja elolvasni az álláshirdetéseket sem. Az általános iskolában megtanultak, 3-5 évnyi nem használat után, teljesen elfelejtődnek..." Idén, mintha csak ebből az egyharmadból kerültek volna ki a vendégeink. Szinte általános problémát okozott négy sornyi játékszer elolvasása. Alig akadt "önkiszolgáló" vendégünk. Némi agresszivitással kellett leültetnünk többeket: "segítek", "megmutatom", "ígérem, tetszeni fog". (És persze, ha megmutattuk, akkor tényleg tetszett. Különben nem ült volna át másikhoz, kérve: magyarazzuk meg ezt is...) Ebben van némi gyakorlatunk, ezért is csináljuk..., csak hogy idén nagyon-nagyon hiányzott az a másik réteg... Azt hiszem az is lényeges észrevétel, hogy: "a játékszabályokat elolvasók" többnyire vidékiek voltak. Legalábbis, alátámasztani látszik summázásomat: (nem tudom hogyan fogalmazzak finoman) az intellektuálisan igényesebbek vásárlátogatási szokásai észrevehetően megváltoztak: inkább a szakvásárokat keresik fel, ill., ha általános fogyasztási javakról van szó, akkor is célirányos érdeklődéssel (pl. árkedvezményért) jönnek és további nézelődés nélkül távoznak. Ez a változás a budapestiekénél gyorsabb, a vidékieknél picit még késik.

Néhány emlékezetes (ismétlődő) típus:

Három, még harmincon inneni hölgy. Nyitás után közvetlenül ide tévedtek. Rajtuk kívül más nincs még a játszóházban. Körbejárnak, meg-meg tapogatják a táblákat, kézbeveszik a bábukat, egy-egy pillantásukból úgy tűnik: gyors olvasva ismerkednek a játékokkal. Láthatóan nagyon tetszik, de hallani is beszélgetésükből, melyből kikövetkeztethető, hogy egy iskolából jöttek, tanító néni. "Nézd csak!" "De jó!" "Ilyenek kellenének a mi gyerekeinknek is!" "Figyél! De jópofa, ezt mi is megcsinálhatnánk..." "Jé, tényleg, ez joghurtos dobozokból van!" Mintegy húsz perc után távoznának, amikor az ajtóból visszahívom őket és elkezdek kellemetlenkedni: "Megkérdezhetem, hogy találtak-e valami olyan játékot, vagy bármit a szemlélődésük alatt, amit érdemesnek tartanak továbbadni tanítványaiknak?" "Persze" - hangzik a válasz, majd a következő kérdésre is, -"bármelyik játékot, a kiállított mintegy harmincből, ismerték-e már korábbról?"-, határozott a felelet: "Ó! Nagyon szeretjük ezeket, több is ismerős." Csökönyös vagyok: "El tudná mondani valamelyikük egyik, akármelyik, itt látott játékról, hogyan is kell vele játszani?"... Nem folytatom az illetlen vizsgáztatás felidézését, (bevallom, szégyellem is a technikáját), csak a végkifejletét összegzem: a három tanító néni végül csaknem három órát töltött a pavilonban, megtanultak és őszinte tetszéssel kipróbáltak vagy tíz féle játékot, majd barátságos köszönéssel távoztak. (Ez utóbbit, a belépésükkor nem tették.)

Volt hat, szinte szóról szóra azonos párbeszédem, a "jól tájékozott, tudja mit keres" típusal. "Jónapot kívánok! Olvastam az újságban, hogy új logikai játék (mondja a nevét is) van a

BNV-n. Nagy gyűjtők vagyunk, minden gondolkodós játékot szeretünk, ezt is meg akarom vásárolni!" Elég sok játékot ismerek, a keresett valóban újdonság lehet, még nem halottam róla. "Sajnálom, ezzel még nem találkoztam, de ha szereti az ilyesmit, akkor jó helyen jár..." A hatból egyiküket sem érdekelte, mik lehetnek azok a kockák, golyók, táblák, stb. amiket nem eladásra, csak megismerésre kínál a "gondolkodó ember játékaik" játszóházunk.

Lett volna több vásárló is: a "hogyé adja" típusból. Rendre megdöbbenek, amikor visszakérdeztem: "Ismeri? Tudja mit kell vele csinálni?" Majd (többszörire) még meghallgatták a magyarázatot: "Azért is vagyunk játszóház, hogy kipróbálhassa az új játékokat. Többszörire az a gond, hogy ha a játékból hazavisz egy társasjátékot és otthon elolvassa a mellékelt játékszabályát: lesz két kérdése. Ha nem kap rájuk választ, nem lesz igazán érdekes a játék. Itt, a játszóházban tudunk segíteni. Sőt, abban is, hogy milyen korosztálynak, milyen érdeklődési körben, mit ajánlható ajándékozni... Az árakhoz nem kell segítség: hiszen ki van írva!"

A többség, szinte folyamatosan telítette a puzzle-feladványokat kínáló asztalokat. Nem mintha ott találta volna a legérdekesebb játékokat, de ezek voltak azok, amiknél kézenfekvő volt mit kell csinálni, egyértelműen látszott a játékból, hogy mi a feladat. Közülük, többeket is sikerrel csaltunk át a társasjátékokhoz, igyekezve elkerülni a kínos bizonyosság kimondását: ("otthon maradt a szemüvegem") segítség nélkül nem képesek értelmezni a négyesoros játékszabályokat.

Az előbbi "többség"-gel pontatlan voltam. A sokszoros többség ugyanis: a "menekülő típus". A kudarcélmények során kialakult önvédelmi reflexe működik, túlhangosított, erőltetett nevetéssel (röheggel) kísérvé: "Ez nekem magas!" "Nem nekem való!" megrázza magát és már el is tűnik. Gyerekként, az iskolai számtanórákon megtapasztalta, hogy nem tud mit kezdeni a szöveges feladatokkal, felnőttként sem igen érti pl.: a politikát, a tőzsdét, stb. Ám észrevette, hogy megteheti és (egyre több az a téma melyet illetően) meg is teszi, hogy nem foglalkozik velük. Ha nincs próbálkozás, akkor nincs kudarcélmény sem... Közülük kerülnek ki a kedvenceim! Ha sikerül rávenni némelyiket, hogy leüljön egy játék mellé és megpróbálja, szinte azonnali a siker: már a második magyarázó mondatnál felcsillan a szeme: "Aha! Értem! Tök jó!".. és a társait már ő tanítja meg a játékra...

Életkor szerint: A gyerek, kb. 7-8 éves korig, szinte kivétel nélkül kíváncsi, érdeklődő. Azonnal játszani akar. "Mi ez?" "Mi a lényege?" "Hogyan kell ezt játszani?" A pár mondatos magyarázat után már élvezettel játszik is... Hacsak... Hacsak nincs ott (tisztelet ritka kivételnek) a szülő! A szülő, aki jobb esetben siet ("Erre most nincs időnk!"), esetenként kicsit türelmesebben (vagy csak fáradtabban?) leül a sarokba és figyel-várja mikor únja már meg a gyerek a folytonos -de válasz nélkül hagyott- kérdezősködést. (Megjegyzem, azt hiszem: válaszolna ő szívesen, de a gyerek egyre inkább a fejére nő és mire 8-9 éves lesz már olyanokat kérdez, melyre nem tudja a választ.) A többség viszont már "segíti szintre-illeszkedni" gyermekét: "Ez nem neked való!" "Ezen sokat kell gondolkodni!" Ő lesz az, aki pár év múlva panaszkodik: "Nem tudom mi van ezzel a gyerekkel, hogy semmi sem érdekli..."

(1999. Nagylaci)